

H340 Julpost 1982 Glasmålningar – reviderad

Thomas Kinell

Julhäftet H340 med glasmålningar som motiv trycktes i England hos Harrison & Sons Ltd. Häfteshandboken uppger att det gick 9 inlagor på cylindervarvet och att tre band fick plats i bredd på tryckcylinder. Det översta bandet fick 8 mm långa regm och kallades för typ A medan mittbandet och det nedersta bandet fick 7 mm långa regm och kallades för typ B.

Thomas Larsson, Atlas Häftes AB, gjorde mig uppmärksam på att omslaget finns med smutsig vitmedelsreaktion i UV och med en ren, vit vitmedelsreaktion i UV. Den rena, vita vitmedelsreaktionen är mycket ovanlig men finns för både typ A och B. För att inte förändra nuvarande indelning så benämns häftena med rena, vita vitmedelsreaktioner med

C: rent, vit vitmedelsreaktion med 8 mm långt regm.

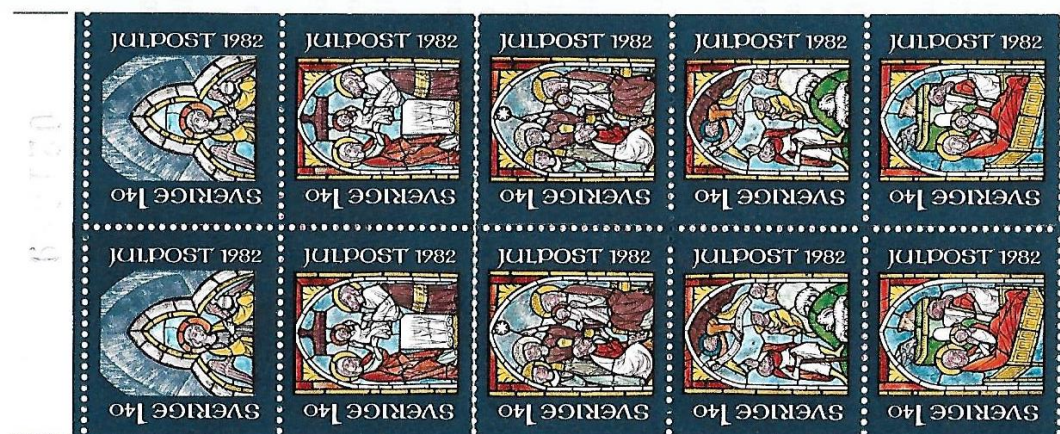
D: rent, vit vitmedelsreaktion med 7 mm långt regm.

I häfteshandboken anges att på de två översta banden trycktes kn för var 5:e inlaga. Detta har visat sig vara fel. Thomas Larsson, Atlas Häftes AB, har försett mig med en obruten bunt av H340 och där förekommer kn i var 10:e inlaga. Det stöds också av sviter av obrutna buntar som Sven Erik Mattson har i sina samlingar.

Korrekt är alltså att *på de två översta banden trycktes kn för var 10:e inlaga medan det understa bandet saknar kn.*

Med kn upptill ~300-tusen är bakgrundsfärgen mörkblå med en kornig yta som syns tydligt vid förstoring. I den senare delen av upplagan är bakgrundsfärgen mer gråblå och har en slätare yta. Detta har gett upphov till indelningen a och b. Förekomsten är bekräftad i alla typer utom b = slät bakgrundsfärg för omslag C men finns sannolikt även där.

Vid mittperforering finns enligt häfteshandboken i var 9:e inlaga en ”bruten kant” och hur den kan se ut visas i bilden nedan. Den ”brutna kanten” är tydligast i typ A och C och lite mer diffus i typ B och D. Den ”brutna kanten” kan förekomma vid både inhäftnings- och kantremsan.

Inlaga med ”bruten kant” vid mittperforering i kantremsan.

Den ”brutna kanten” finns således en gång per cylindervarv och häfteshandboken anger att det beror på en ojämnhet i bottenstrycket vid framställningen av tryckplåten. Inlagor utan ”bruten kant” har fått typbeteckningen 1 medan inlagor med ”bruten kant” fått beteckningen 2.

Av Ulf Tjärnlund har jag fått reda på att han vid samtal med Fritjof Billström fått veta att det finns inlagor med ”bruten kant upptill”. Ulf har också visat mig sådana häften och vid genomgång av några hundra H340 har jag återfunnit ett 10-tal.

Om man håller häftet med inhäftningsremsan åt vänster så sitter alltså den ”brutna kanten upptill” i överkanten antingen i frimärksblockets övre vänstra hörn vid inhäftningsremsan eller i frimärksblockets övre högra hörn vid kantremsan. I båda fallen i höjd med regm

Inlagor med ”bruten kant upptill” har jag funnit i alla typer utom Cxb. Inga inlagor med bruten kant nedtill har hittats. ”Bruten kant upptill” får typbeteckningen 3. Beteckningarna blir då 1 = utan brutna kanter, 2 = bruten kant vid mittperforeringen och 3 = bruten kant upptill i höjd med regm med inhäftningsremsan åt vänster. Bilderna nedan visar de två fallen:

”Bruten kant upptill” vid inhäftningsremsan. ”Bruten kant upptill” vid kantremsan.

Längs frimärksblocket i höjd med de ”brutna kanterna” kan man ofta se delar av en vit linje (inverterad plåtlinje) och det är frimärkspapperet som lyser igenom, se högra bilden ovan.

Vid genomgång av en obruten 50-bunt samt sviter av buntar så förekommer ”bruten kant upptill” i var 9:e inlaga liksom bruten kant i mitten. Vidare visar det sig att ”bruten kant upptill” och bruten kant i mitten ligger i inlagorna intill varandra och kan således samlas i äkta par. Tillsammans med att kn finns var 10:e inlaga är det lätt att visa att om inlagan med ”bruten kant upptill” sammanfaller med kn så medför det att nästföljande kn (kn+1) sammanfaller med bruten kant i mitten, vilket också är bekräftat.

Inlagor med ”bruten kant upptill” och sammanfallande kn har jag funnit vid följande tusental:

A1a: 010, 021, 040, 047, 068, 073, 077, 088, 133, 177, 206, 210, 211, 238, 243

A1b: 338

B1a: 003, 070, 089, 098, 112, 116, 140, 200, 275, 288, 289

B1b: 316, 410, 413, 417, 424, 428

Trots det begränsade underlaget så finns med stor sannolikhet inlagor med ”bruten kant upptill” i hela upplagan då de förekommer i äkta par med bruten kant i mitten och ingen information finns att man skulle ha använt mer än en offsetplåt. Inga inlagor med ”bruten kant nedtill” har hittats.

Sammanställning av häftets olika typer finns redovisat i en annan artikel i detta nummer och upprepas därför inte här.